

Sygn. akt VI U 1164/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2023 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Elżbieta Pietrzak

Protokolant – starszy sekretarz sądowy Marzena Sobiecka

po rozpoznaniu w dniu 20 września 2023 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: P. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 24 maja 2023r., znak: (...)

w sprawie: P. S.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

1/zmienia zaskarżoną decyzję organu rentowego, w ten sposób, że zwalnia P. S. z obowiązku zwrotu pobranych przez niego świadczeń za okres od 1 lutego 2023 roku do 31 maja 2023 roku w łącznej kwocie 7.085,25 zł /siedem tysięcy osiemdziesiąt pięć złotych 25/100/,

2/zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz P. S. kwotę 180 zł /sto osiemdziesiąt/ tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego

Sędzia Elżbieta Pietrzak

Sygn. akt VI U 1164/23

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 maja 2023 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. stwierdził, że P. S. pobrał nienależnie świadczenia za okres od 1 lutego 2023 roku do 31 maja 2023 roku w łącznej kwocie 7.085,25 zł z tytułu: renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy oraz dodatkowego świadczenia tj. 13-stka za 2023 rok. Powyższa decyzja została wydana na podstawie orzeczenia Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 9 maja 2023 roku, w którym ustalono, że niezdolność do pracy nie pozostaje w związku z wypadkiem przy pracy.

Od powyższej decyzji pełnomocnik ubezpieczonego złożył odwołanie, zaskarżając ją w całości. Wskazał, że pobrane świadczenie przez ubezpieczonego nie może zostać zakwalifikowane jako świadczenie nienależne, ponieważ nie można ubezpieczonemu przypisać złej woli. Ponadto wskazał, że wydanie powyższej decyzji było przedwczesne ze względu na to, że wcześniejsza decyzja odmowna została zaskarżona odwołaniem. Wobec powyższego pełnomocnik ubezpieczonego wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez ustalenie, że ubezpieczony nie ma obowiązku

zwrotu pobranego świadczenia w postaci renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy oraz dodatkowego świadczenia rocznego - za okres od 1 lutego 2023 roku do 31 maja 2023 w łącznej kwocie 7.085,25 zł, a świadczenie to nie było świadczeniem nienależnym, a także wniósł o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 12 grudnia 2022 roku ubezpieczony wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z wnioskiem o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, jakiego doznał w dniu (...) roku.

Dowód: akta rentowe ZUS, zeznania P. S. na rozprawie w dniu 20.09.2023r. - nagranie AV - płyta CD - k. 56 akt sprawy

Orzeczeniem z dnia 26 stycznia 2023 roku Lekarz Orzecznik ZUS stwierdził, że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy do 29 lutego 2024 roku, a niezdolność ta pozostaje w związku z wypadkiem przy pracy.

Dowód: orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 26.01.2023r. - k. 109 akt rentowych ZUS

Na podstawie powyższego orzeczenia, ZUS w dniu 15 marca 2023 roku wydał decyzję o przyznaniu renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy P. S. od 1 lutego 2023 roku do 29 lutego 2024 roku.

Dowód: decyzja z dnia 15.03.2023r. - k. 118 akt rentowych ZUS

W dniu 15 marca 2023 roku P. S. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o przywrócenie terminu na wniesienie sprzeciwu od orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 26 stycznia 2023 roku.

Dowód: wniosek o przywrócenie terminu - dokumentacja orzeczniczo - lekarska

W dniu 21 marca 2023 roku ubezpieczony złożył sprzeciw od orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 26 stycznia 2023 roku, wnosząc o zmianę orzeczenia poprzez ustalenie całkowitej niezdolności do pracy.

Dowód: sprzeciw wobec orzeczenia Lekarza Orzecznika - dokumentacja orzeczniczo - lekarska, zeznania P. S. na rozprawie w dniu 20.09.2023r. - nagranie AV - płyta CD - k. 56 akt sprawy

Orzeczeniem z dnia 9 maja 2023 roku Komisja Lekarska ZUS stwierdziła, iż ubezpieczony P. S. jest częściowo niezdolny do pracy do 31 maja 2025 roku, a niezdolność ta nie pozostaje w związku z wypadkiem przy pracy w dniu (...) roku.

Dowód: orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 09.05.2023r. - k. 121 akt rentowych ZUS

Na podstawie powyższego orzeczenia Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. w dniu 22 maja 2023 roku wydał decyzję odmawiającą ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy w dniu (...) roku.

Dowód: decyzja z dnia 22.05.23r. - k.122 akt rentowych ZUS

Wobec powyższego w dniu 24 maja 2023 roku ZUS wydał decyzję o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 lutego 2023 roku do 31 maja 2023 roku w łącznej kwocie 7.085,25 złotych z tytułu renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy oraz (...) tj. 13-stka za 2023 rok.

Dowód: decyzja z dnia 24.05.2023r. - k.125 akt rentowych ZUS

Sąd dokonał ustalenia stanu faktycznego na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy i w aktach organu rentowego oraz na podstawie zeznań odwołującego P. S.. Sąd uznał te dowody za wiarygodne, bowiem nie zawierają sprzeczności, wzajemnie się uzupełniają oraz tworzą spójną logiczną całość. Sąd za wiarygodne uznał także zeznania odwołującego, ponieważ były one logiczne oraz zbieżne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Dowody te stanowiły podstawę do ustalenia okoliczności faktycznych, których ustalenie było niezbędne do wydania rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 138 ustawy emerytalnej osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu (ust. 1).

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się: 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

Zasadniczą kwestią dla przedmiotowej sprawy było ustalenie, czy i od kiedy renta z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy stała się świadczeniem nienależnym oraz czy i od kiedy była świadczeniem nienależnie pobranym.

Wskazać należy, że organ rentowy może domagać się zwrotu nienależnie pobranego świadczenia tylko wówczas, gdy ubezpieczonemu można przypisać złą wolę. Obowiązek zwrotu obciąża tylko tego, kto przyjął świadczenie w złej wierze, wiedząc, że mu się ono nie należy, co dotyczy - zarówno osoby, która została pouczona o okolicznościach, w jakich nie powinna pobierać świadczeń, jak też osoby, która uzyskała świadczenia na podstawie nieprawdziwych zeznań lub dokumentów, albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd instytucji ubezpieczeniowej. Wypłacenie świadczenia w sposób, na który nie miała wpływu wina (zła wola) świadczeniobiorcy, nie uzasadnia natomiast powstania po stronie osoby ubezpieczonej obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. (Wyrok SN z 28.04.2022 r., II USKP 156/21, LEX nr 3434029.)

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie nie można przypisać ubezpieczonemu złej woli, bowiem prawo do świadczenia z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy otrzymał i pobierał na podstawie decyzji wydanej przez ZUS. Natomiast organ wydając decyzję o przyznaniu świadczenia, opierał się na orzeczeniu Lekarza Orzecznika ZUS. Ubezpieczony nie zgodził się z orzeczonym rodzajem niepełnosprawności i dlatego wniósł sprzeciw. Następnie Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 9 maja 2023 roku stwierdziła, że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy, ale bez związku z wypadkiem przy pracy, czego konsekwencją było wydanie 22 maja 2023 roku decyzji odmownej. Do tego momentu ubezpieczony nie miał świadomości, iż świadczenie, które otrzymuje jest nienależne. Zatem zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku - jeżeli w trakcie pobierania świadczenia jest ono "należne", a okoliczności wyłączające prawo do niego, w konsekwencji również wiedza o tym świadczeniobiorcy, wystąpiły post factum, nie ma podstaw do uznania, że należności wypłacone podlegają zwrotowi na podstawie art. 138 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 u.e.r.f.u.s. (Wyrok SA w Gdańsku z 25.08.2020 r., III AUa 856/19, LEX nr 3396743.)

Stwierdzić należy, że ubezpieczony nie ma obowiązku zwrotu pobieranego w okresie od lutego do maja 2023 roku świadczenia przyznanego decyzją ZUS. Obowiązek zwrotu obejmuje wyłącznie świadczenia nienależnie pobrane, zaś zarzut pobrania nienależnego świadczenia z ubezpieczenia społecznego może być podniesiony tylko wobec osoby,

która otrzymała świadczenie bez podstawy prawnej i jedynie wówczas, gdy miała ona świadomość, iż wypłacone świadczenie jej się nie należy. Wypłacenie świadczenia w sposób, na który nie miała wpływu wina świadczeniobiorcy, nie uzasadnia powstania po stronie osoby ubezpieczonej obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. (Wyrok SA w Lublinie z 14.01.2021 r., III AUa 869/19, LEX nr 3399361.)

W ocenie Sądu nie ma podstaw, by uznać, iż ubezpieczony działał w złej woli oraz że miał świadomość o nienależności świadczenia. Informację o tym powziął dopiero w momencie wydania decyzji odmownej przez ZUS w dniu 22 maja 2023 roku.

Mając na względzie powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

W punkcie 2. wyroku Sąd uwzględniając wynik postępowania orzekł o kosztach na zasadzie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Sędzia Elżbieta Pietrzak